

התכנית המשולבת לחינוך לקיימות

פיתוח מקצועי לעובדי הוראה
"קיימות כאורח חיים"

תשפ"ב

מהי קיימות?

גישה המשקפת את ההבנה שיכולתו של המין האנושי לשרוד ולהמשיך להתקיים בדורות הבאים, לא רק שאיננה מובנת מאליה, אלא קשורה ואף תלויה במערכות תומכות חיים הקשורות זו בזו.

(טל, 2009)

לעולם אל תטילו ספק בכך שקבוצה
קטנה של אזרחים מודאגים ואכפתיים
יכולה לשנות את העולם,
זה הדבר היחיד שאי פעם הביא לשינוי.

מרגרט מיד

יוזמי התכנית:

המשרד להגנת הסביבה

الوزارة لحماية البيئة
Israel Ministry of Environmental Protection

מנחי התכנית:

מטרות התכנית

לזהות את הזיקה בין עולם התוכן של הקיימות
לפדגוגיה הבית ספרית, ברוח החינוך העתידי
וההזדמנויות החינוכיות שמייצרת הזיקה ביניהם.

ליצור מודעות לגורמים ולפתרונות למשבר הסביבתי,
הן בקרב המורים והן בקרב התלמידים.

להוביל לשינוי התנהגות ולקידום אורח חיים מקיים
בבית"ס, בבית ובקהילה הרחבה יותר.

שבעה עקרונות לבית ספר מקיים:

הלימה בין מסר גלוי למסר סמוי-
צוות בית הספר ברשות מנהל, מחוייבים, מעורבים ונותנים דוגמא
אישית.

אקלים בית ספרי מיטבי-
קידום מערכת יחסים מכבדת ומתחשבת באדם ובסביבה.

בית הספר פועל באופן מתמיד לצמצום טביעת הרגל האקולוגית
ותרבות הצריכה שלו.

שבעה עקרונות לבית ספר מקיים:

למידה מבוססת מקום-

למידה ויישום רלוונטיים למרחב היישובי ומרחבי למידה מקיימים בבית הספר.

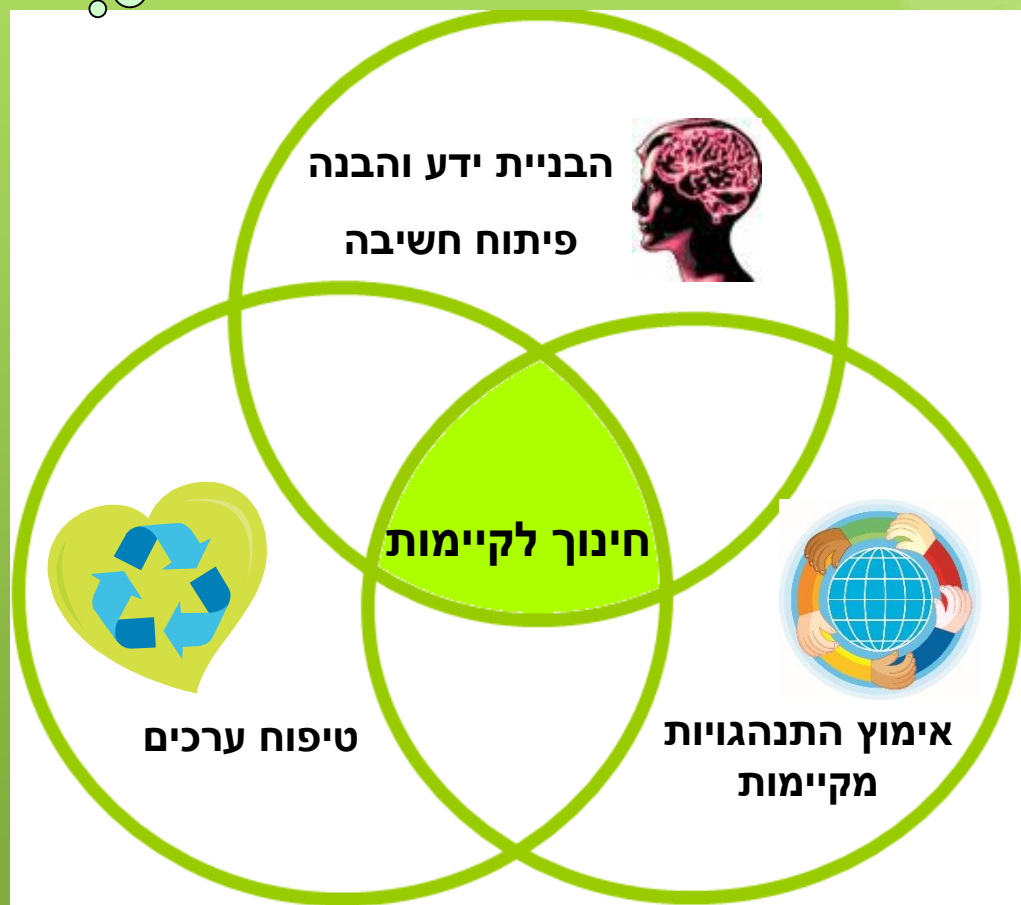
תכנית עבודה בית ספרית, הכוללת חזון, אירועים, פעילויות ונקודות ציון לאורך השנה בסימן קיימות.

שבעה עקרונות לבית ספר מקיים:

תכנית לימודים המדגישה: הרחבת בסיס הידע ופדגוגיה חווייתית-משמעותית, חשיבה ביקורתית, למידה פעילה חוץ כיתתית, למידת חקר ופתרון בעיות בסביבה.

בית ספר מנהל **דיאלוג מתמיד עם הקהילה** הבית ספרית והיישובית תוך הרחבת **מעגלי השפעה** (מרכז הפצת ידע) לעידוד הקיימות ושיתופי הפעולה.

"הדואג לימים זורע חיטה, הדואג לשנים נוטע עצים,
הדואג לדורות מחנך אנשים." (יאנוש קורצ'ק)

כיצד נוביל שינוי?

חלק א' השתלמות בית ספרית:

- משך ההשתלמות 30 שעות, מוכרות לגמול באופק חדש. כוללת 6 שעות סיור מתוקצב.
- ההשתלמות מתקיימת בבית הספר למליאת חדר המורים (מינימום 80% מהמורים) ועוסקת במגוון נושאים הקשורים למשבר הסביבתי ולחינוך לקיימות.
- על המנהל/ת להיות נוכח/ת בהשתלמות.
- ההשתלמות נותנת היצע רחב של מרצים מומחים במגוון נושאים סביבתיים ומשלבת ידע תיאורטי לצד התנסות מעשית ומתודיקה חדשנית
- סילבוס ההשתלמות **גמיש**, מתוכנן יחד עם צוות הקיימות ומנהל/ת בית הספר ומותאם לכל בית ספר.

חלק ב' הנחיית צוות מוביל:

● בחלק זה עומדות לרשות ביה"ס 27 שעות ליווי מקצועי שינתנו

ב- 9 מפגשים של 3 שעות.

● בחירת צוות מוביל והנחייתו בכתיבת תכנית לימודים בית ספרית הקושרת

את עקרונות הקיימות לארבעה (או יותר) תחומי דעת/מקצועות לימוד

שייבחרו ל- 3 שכבות גיל.

● תכנון אורח חיים מקיים בביה"ס בנושא אותו בוחר ביה"ס לקדם.

● תכנון וביצוע של עשייה בשיתוף הקהילה בנושא הנבחר ע"י ביה"ס.

מה הם היתרונות בהצטרפות לתכנית?

- השתתפות בית הספר בתכנית מסייעת מאד בתהליך ההסמכה לבית ספר ירוק
- בית הספר יקבל ליווי נוסף בשנה הבאה של 15 שעות במסגרת התכנית
- הרחבת מעגלי ההשפעה הבית סיפריים ושיתופי הפעולה בין בית הספר לקהילתו ויצירת תכנית מבוססת מקום
- חיבור ללמידה משמעותית ולייחודיות הבית ספרית
- יצירת תרבות בית ספרית סביב הקיימות ושיפור האקלים הבית ספרי
- חסכון במשאבי בית הספר הנוצר בזכות אימוץ אורח חיים מקיים
- טיפוח ופיתוח סביבות למידה חוץ כיתתיות, חדשנות פדגוגית ושיח ערכי- חינוכי אקטואלי
- שינוי אישי בקרב מורי בית הספר והעצמת מורים

תחומי תוכן לבחירת ביה"ס

העמקה בתחום תוכן אותו ביה"ס יבחר על פי העיקרון המרכזי
"פיתוח בר קיימא ואורח חיים מקיים"

משבר האקלים, כלכלה מעגלית, צמצום צריכה, משאבים מתכלים, שמירה
על מגוון ביולוגי ושטחים פתוחים, הטיפול המשולב בפסולת, יחסי אדם
וסביבה במערכת הגלובלית, שמירת טבע ומגוון ביולוגי, דילמות פיתוח מול
שימור סביבה, זיהום אוויר וסביבה בריאה, מפגעים סביבתיים והדרכים
למניעה והתמודדות, ניהול משאבי טבע ושימוש מושכל בהם, ניהול פסולת,
אובדן מזון, תרבות הצריכה וצריכה מקיימת, אורח חיים בריא ומקיים,
תחבורה בת קיימא, צדק סביבתי-חברתי ואקטיביזם לקידומו.

תרומת ההשתלמות לבית הספר

יזומה

אזרחות
פעילה

השעות

תפקיד
אצל
תלמיד

ראיונות
אזומה

מעורבות
חברתית

העצמות
תלמידים
ומורים

שפה ותרבות
בית ספרית

מובעות
סביבתית

תכנית
פראויזית

מענה
אשעות

העצמה

פיתוח
סביבות
אמיה

ערכים

'אנו הדור הראשון שביכולתו הכלים להבין את השינויים
שהפעילות האנושית גורמת למערכות תומכות החיים של
כדור הארץ ובה בעת אנו הדור האחרון שעדיין יכול להשפיע
על שינויים אלה לפני שיגרמו להשלכות בלתי הפיכות.'

(פיטר וימוסק)

ולסיום...

תרשו לעצמכם לחלום,
אנחנו נתמוך ונעזור...

חינוך לקיימות - קישור לאתר

חינוך לקיימות

חינוך סביבתי כאורח חיים

האם אנו מעריכים נכונה את השפעת האדם על הסביבה למענו בהווה ולמען הדורות הבאים?

עד כמה אנו מודעים לכך שהתקדמות המדעית והפיתוחים הטכנולוגיים בעולם אמנם הביאו לקדמה באורח החיים של האדם, אך בה בעת פגעו פגיעה קשה בסביבתו הטבעית?

משרד החינוך מקדם את החינוך לקיימות כתוכנית רחב ייחודית, המקיימת קשר רציף עם תחומי הדעת השונים. מטרת החינוך לקיימות להקנות לתלמידים ידע ומיומנויות, שיובילו להתנהגות אזרחית מודעת, מעורבת, אכפתית ואחראית ביחס לסביבה. התכנית מעניקה כלים לשמירה על איכות חיים ראויה ואיכותית, בהווה ולמען העתיד, כאשר העיסוק בנושא הסביבתי מחזק את הזיקה ואת תחושת השייכות למקום שבו אנחנו חיים.

חינוך לקיימות

אודות החינוך לקיימות

חינוך סביבתי בגני הילדים

חומרי למידה והוראה בקיימות

תאריכים ירוקים

הסמכה ירוקה לבתי ספר

תוכניות בחינוך לקיימות

תחרויות ומיזמים סביבתיים

פיתוח מקצועי בקיימות

מאמרים מקצועיים

ארגונים וגופים ירוקים

חומרי למידה והוראה

חינוך סביבתי בגני הילדים

אודות החינוך לקיימות

תוכניות בחינוך לקיימות

הסמכה ירוקה לבתי ספר

תאריכים ירוקים

מאמרים מקצועיים

פיתוח מקצועי בקיימות

תחרויות ומיזמים סביבתיים

ארגונים וגופים ירוקים